

AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION

**Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)**

БЮЛЕТИН №11

Ноември 2018

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – САРА, подкрепен от Фондация *“Америка за България”*.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация *„Америка за България“* или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Засушаването от началото на м.август улесни прибирането на есенната реколта, но липсата на достатъчно влага задържа растежа на есенните посеви. Изследванията на САРА показват, че на база повторемост и редуване на събитията, оставяйки настрана климатичните процеси, вероятността да има по-слаба реколта през 2019 г. за есенните култури се оценява между 33%-45%, нормални нива на добивите са с вероятност – 34%-42% и по-високи добиви могат да се очакват с вероятност – 21%-25%.
- Износът на пшеницата до м.ноември, 2018 г. е 1,9 млн.т., което е с 17% по-малко отколкото за същия период на миналата година. Оценката е износът за тази кампания да възлезе на 3,6 млн.т.
- Износът на ечемик до момента възлиза на 170 хил.т, което представлява 28% по-малко в сравнение с миналата година. Износът на ечемик се прогнозира да достигне 295 хил.т.
- Износът на рапица до м.ноември се равнява на около 400 хил.т., което е с 12% повече съпоставено със същото време на миналата година. Очакванията са експортът за цялата маркетингова година да бъде около 435 хил.т.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- През м.ноември, 2018 г., FOB цените на зърнените култури от Украйна се задържат на месечна основа. Те са 242 US\$/т – ечемик, хлебна пшеница - 225 US\$/т, фуражна пшеница – 216 US\$/т. При царевицата цената остава 168 US\$/т.
- Заради добрата реколта на пшеница в Аржентина (19,5 млн.т. при 18,5 млн.т през 2017/18 г), която тече в момента, цените не се очаква да вървят нагоре, като предлагането оттам през м.декември и януари ще бъде на нива 218-222 US\$/т
- Най-сериозно намаление има при цените на слънчогледово олио, чиито цени за последно са били толкова ниски от края на 2008 г. В момента износната цена от Украйна е около 650 US\$/т. Спадът при слънчогледовото олио е подтикван от сривът в цената на палмовото масло, където цената на годишна база е с 27% надолу, около 490 US\$/т.
- По данни на [Oilworld](http://oilworld.com), площите със засята рапица през тази година в ЕС ще бъдат по-малко отколкото през миналата година, което ще доведе до по-малка реколта и по-висок внос. Във Франция се очаква да бъдат засети около 1,1 млн.ха (1,6 млн.ха през 2017 г.), а в Германия – 1 млн.ха (1,2 млн.ха в 2017 г.). Причината за това е засушаването.
- През м.ноември, цената на биодизела от рапица (стандарт RME) в Германия достигна 1500 US\$/т, докато при останалите биогорива, цените паднаха заради рязкото поевтиняване на конвенционалните горива от 85 US\$/т до 65 US\$/т. Цените на рапичното биогориво се очаква да спаднат, но да поддържат премия спрямо останалите биогорива от 200-300 US\$/т.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	08.2018	09.2018	10.2018	11.2018*	12.2018*
Хлебна пшеница	344,68	349,78	347,82	345	345
Фуражна пшеница	314,38	317,14	321,71	325	325
Ечемик	297,31	295,00	300,00	310	315
Царевица	297,42	270,77	263,94	260	265
Слънчоглед**	585,25	544,75	528,75	525	530

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ - Липсва информация

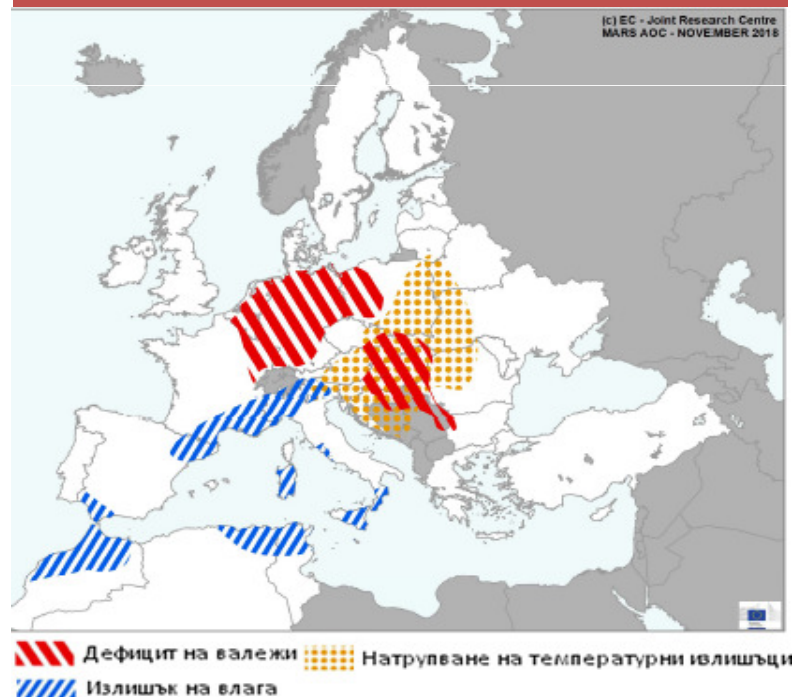
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	09.2018	10.2018	% изменение годишна база
Пшеница, евро/тон (Мексикански залив)	182,13	185,90	+24%
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	172,41	151,21	+27%
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	132,75	139,75	+10%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	609,65	620,01	-8%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Райони с опасни климатични условия 1 октомври, 2018 г. – 26 ноември, 2018 г.

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, November, 2018

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- През 2016 г. и 2017 г. се отчита положителен баланс от търговията с преработени плодове и зеленчуци. Стойностният размер на нетния износ за последната година е 7,9 млн.лв. Това е положителен сигнал и показва потенциала за нарастване на добавената стойност в подсектора. За първите 9 месеца на 2018 г., нетната търговия е положителна с 3,4 млн.лв. и няма вероятно да достигне нивата от 2017 г.
- При външната търговия с консервирани домати, така и при консервите от краставици и корнишони, салдото е отрицателна величина. При консервираните домати за 2017 г. се отчита търговски дефицит от 4,8 млн.лв, а за първите 9 месеца на 2018 г., той е 2,1 млн.лв.
- При консервите от корнишони, нетната търговия е отрицателна с около 1,6 млн.лв. през 2017 г. и 1,3 млн.лв. за първите 9 месеца на 2018 г. Причината е, че износът за 10 г. се свива с около 75%.
- Предвижданията на САРА са количеството на преработените домати средно за периода 2019-2023 г. ще е около 52 хил. тона, което е с 25% над равнището от 2014-2018 г.
- Предвижда се количеството на преработения пипер да нарасне слабо като достигне 21,4 хил. тона средно за следващите 5 години.
- Количеството на преработените краставици се очаква да достигне 3,18 хил. тона осреднено за 2019-2023 г. Основанията за извеждането на такива изводи са тенденцията на намалението дела на домашно приготвените консерви в общото потребявано количество.
- Намалява делът на консумацията на домати, пипер и краставици, която идва директно от стопанствата. Между 2010-2017 г., по оценки на САРА, той се свива от около 32% при домати, 23% при пипера и краставиците, до 26% при домати и 13% при пипера и краставиците.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Излезе позиция на 130 национални научни академии, обединени в обща мрежа, че основната цел да се осигури здравословна, достъпна и с повисоки екологични резултати диета на хранене ще наложи кардинална промяна на съществуващата система. Това ще изисква по-добри методи на правене на земеделие, ограничаване консумацията на месо сред по-богатите нации и обръщане към здравословната, а не към евтината храна.
- Основните предизвикателства през 2019 година свързани със земеделието и в частност със зеленчукопроизводството са климатичните заплахи от Ел Ниньо ефекта, засушаването, избухването на различни епидемии, забавяне темпа на растеж на доходите и заетостта.
- ЕК ще върне обратно към земеделските производители 444 млн.евро задържани през тази година за резервния фонд, който се използва в случаи на криза. Тези средства не бяха използвани и ще бъдат пуснати след 1 декември обратно по схемите за подпомагане.

Изкупни цени, лв./тон

	08.2018	09.2019	10.2018*	11.2018*	12.2018*
Домати	0,62	0,67	0,80	0,90	1,00
Краставици	0,94	0,97	0,95	1,05	1,25
Пипер	0,64	0,60	0,65	0,70	0,75

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	08.2018	09.2018	10.2018	11.2018*
Домати - оранжерийни	1,58	2,16	2,20	2,23
Домати - внос	1,16	1,43	1,62	1,54
Краставици - оранжерийни	1,20	1,30	1,72	1,98
Краставици - внос	1,10	1,24	1,65	1,70

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	08.2018	09.2018	10.2018	11.2018*
Домати	1,7	2,34	2,70	2,44
Краставици	1,72	1,79	2,27	2,93
Чушки (зелени)	1,67	1,82		

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Лошата климатична година в Европа през тази година се отразява най-силно при картофите и лука. През м.ноември, цената на картофите на едро в Западна Европа е около 0,25 евро/кг, а при кромития лук – 0,30 евро/кг. Прибраните количества от лук в Европа са с около 30% по-малко отколкото обичайно и цената се очаква да достигне своя пик в началото на следващата година.
- В Турция, цената на кромит лук е двойно по-висока отколкото през миналата година. През м.ноември, цената на едро е около 0,25 US\$/кг, като наблюдаваният недостиг предполага, че търговците ще се възползват и ще повишават цените в следващите месеци.
- По информация на www.tridge.com, цените на едро на домати, пипер и краставиците през настоящия месец се запазиха относително спокойни, като увеличението, което се наблюдаваше осезаемо през предходните 2 месеца утихна. В основните производителки в ЕС цените на едро се задържат на месечна база. При домати цените в Холандия и Испания се движат в рамките на 0,9-1,2 евро/кг.
- При пипера цените си остават на нивата от м.октомври - 0,9-1,0 евро/кг, но се забелязва увеличение в Турция, основната страна доставчик на червени чушки у нас, където цената се повишава от 0,33 евро/кг до 0,42 евро/кг.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- По прогнози на САРА, средните цени на дребно на млечните продукти в България през 2018 г. ще бъдат с около 2-4% по-високи отколкото през 2017 година. По информация на САПИ, цените на дребно на основните млечни продукти от началото на годината са се увеличили с около 2%. Това увеличение се дължи основно на ръста на другите разходи, калкулирани в стойността на млечните продукти, докато цените на суровото мляко остават около и малко под нивата от 2017 г.
- Най-значително според САРА се очаква да бъде увеличението при цените на дребно на киселото мляко и изварата, достигайки съответно 2,2 лв/кг при първото и 4,4 лв/кг при изварата. Наблюдаваното увеличение при цените се дължи основно на по-голямо нарастване на ниския ценови сегмент от млечните продукти, където увеличението е с около 8-10%.
- Предвижданията на САРА са цените на суровото мляко през зимните месеци да нарастват, заради по-слабото предлагане и по-високите разходи. Очаква се този тренд да смени посоката си след пролетта, като основните рискове са климатични проблеми засягащи фуражите и застой в потреблението, което да смъкне цените.

Развитие на млечната верига в света

- Предвижданията са цените на млякото до средата на 2019 г. и у нас и в световен мащаб да не претърпи чувствително изменение, като посоката на движение ще бъде по-скоро надолу. Развитието на пазара на мляко до голяма степен през следващата година ще се определя, както от тенденциите на световната икономика и потребление, така и от цените на фуражите, като промените при тях ще предопределят последващите изменения.
- Борсовите цени на основни млечни продукти са с тенденция към намаление – най-значимо при маслото с -7% за месец, а на годишна база намалението е с -12%. У нас се наблюдава забавяне в спада, специално при цената на маслото, което се дължи на липсата на достатъчно алтернативно предлагане.
- Наблюдава се намаление на износа на масло от ЕС за периода януари – септември 2018 с 11%. Най-значимо е намалението на износа за Саудитска Арабия (-15%) и Китай (-8%), но има увеличение на износа за Сингапур, Япония.

Актуална информация

- Регламент 2018/775 на ЕС въвежда нови правила за етикетиране на млечните продукти. Целта е да се регулират случаите, в които страната на произход на млечните суровини и мястото на произход (производство) на храната се различават. Основната съставка представлява повече от 50% от храната или тази, за която се изисква посочване на количество.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	08.2018	09.2018	10.2018	11.2018*	12.2018*
България	57,46	58,13	58,19	60,00	63,00
ЕС (13)	59.30	61.06	61.56		

Източник:ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	08.2018	09.2018	10.2018	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	309.0	309.0	305.1	-1.3	+0.6

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	08.2018	09.2018	10.2018	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1808.0	1864.0	1840.0	- 1.3	- 3.5
ЕС (28)	1087.4	1036.6	962.3	-7.2	-12.3

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	08.2018	09.2018	10.2018	Δ%m-1	Δ%y-1
България	993.0	988.0	997.0	-0.9	-4.6
ЕС (28)	655.2	659.1	643.5	-2.4	-2.1

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Δ%m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец

Δ%y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Според thedairysite.com доставките на мляко в света са под очакваното от юли 2018. Това развитие се дължи, както на климатични аномалии, така и поради промяна на модела на производство в Нова Зеландия. Новозеландският модел на производство предполага силна сезонност, като доставените количества през юни и юли представляват под 1% от общото количество. Тази година обаче доставките са с 20% повече поради по-добрите пасища. Други влияещи фактори са пониското от очакваното производство в Австралия и ЕС поради горещото и сухо време. Очаква се произведеното количество мляко в света през годината да бъде приблизително на нивото от 2017 г.
- През м.ноември, 2018 г. се отчита намаление в търговията с млечни продукти по света. Най-сериозен спад има при маслото, което до голяма степен се дължи на нарасналата цена през последните няколко месеца. Постигнатите нива на търговия с млечни продукти след м.април тази година намалява, като е под средните търгувани равнища за последните 10 години.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- През следващите два месеца не се очакват съществени колебания в цените на едро на говеждото и телешко месо, като те ще се движат около 3,85-3,95 лв./кг. По-високото предлагане в границите на европейския пазар, при разширяване на вноса от Бразилия (+24%) и Аржентина (+41%) задържа нивото на европейските цени под миналогодишното, което оказва влияние и върху българските цени.
- Производството на говеждо и телешко месо в страната отбелязва слаб растеж на годишна база - с 0,2% за периода януари-август, като темпът на развитие изостава от средния за ЕС - 2%.
- Броят на закланите говеда в промишлени условия през първите осем месеца на настоящата година нараства с 0,2 хил., поради по-големия брой заклани юници и крави. При закланите телета до 1 г. се наблюдава съществено намаление с 1,8 хил. бр. Това се отразява върху качествените характеристики на предлаганото месо на пазара, което е определящо и за ценовото равнище.
- Цените на едро на свинското месо поддържат стабилното си ниво от последните няколко месеца, като не се очакват стойности над 3,30-3,40 лв./кг до края на годината. Темпът на растеж на производството в страната е с 9% повече за януари-август 2018 спрямо 2017 г. и изпреварва средния за ЕС - 3%, но това не води до спад в цените, т.к. по-голямата част от потребностите на вътрешния пазар се задоволяват от внос.
- От началото на годината до края на м.август в кланиците са произведени 14,8 хил. тона месо от патици, което превишава с 45% обема на производството за същия период на предходната година. Предвид констатираните 26 огнища на инфлуенца по птиците до средата на м.ноември, от които 14 във ферми за отглеждане на патици може да се очаква, че положителният темп на развитие ще се забави.

Важни събития през ноември 2018

- В рамките на Годишната работна програма за 2019 г. по политиката за популяризиране, приета през месеца от ЕК, е предвиден финансов ресурс в размер на 5 млн. евро за съфинансиране на многонационални програми в държави извън ЕС за производителите и износителите на говеждо месо. Макар България все още да е съвсем в началото на развитие на чистокръвно месодайно говедовъдство, съществуващите асоциации в това направление могат да се включат.
- В доклад на ЕК се посочва, че търсенето на богати на протеини фуражи в животновъдството е основен двигател за развитие производството на протеинови култури (соя, фуражен грах и др.) в ЕС. Най-търсени са комбиниранияте фуражи за изхранване в птицевъдството (35% от общото потребено количество) и в свиневъдството (33%). Очаква се потреблението на комбинирани фуражи да нараства до 2030 г. средно с около 0,3% годишно.

Цени, лв./тон кланично тегло

	08.2018	09.2018	10.2018	11.2018*	12.2018*
Говеждо и телешко месо	3378	4148	3920	3850	3950
Свинско месо	3358	3326	3367	3300	3400
Пилешко месо	3081	2999	2733	2800	2900
Агнешко месо	10861	10621	10617	-	-

*Прогнозни цени

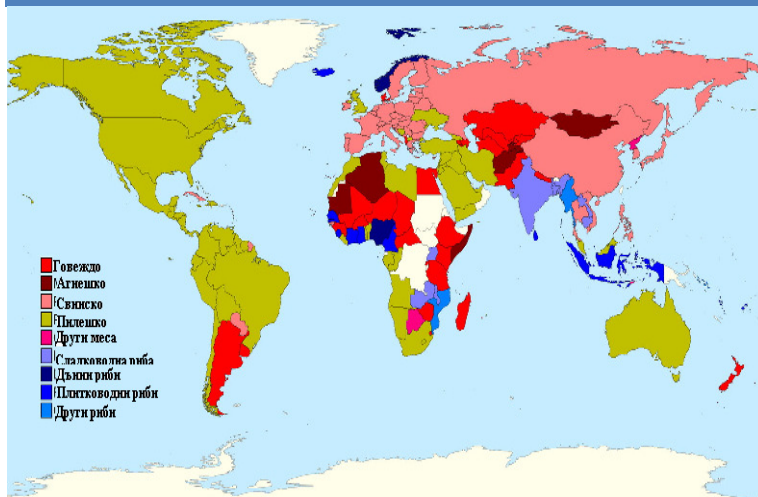
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Индексът на средните цени на месото в глобален план, изчисляван от FAO, през м.октомври достигна най-ниската си стойност от началото на годината - 161,6. Равнището на индикатора е с 6,6% под нивото на същия месец на предходната година. Спадът се дължи на понижението на цените на говеждото и свинското месо, поради по-голямото предлагане от страна на водещите държави-производители.
- Силното търсене в държавите от Азия и Близкия изток поддържа високо равнището на цените на овчето и агнешкото месо в глобален план. Прогнозира се до края на 2018 г. световното производство да достигне 15 млн. тона, което е едва с 0,8% над нивото от 2017 г.
- Според оценките на Rabobank световното производство на трите вида месо - говеждо, свинско и птиче, ще продължи да нараства и през 2019 г., но с по-бавни темпове. По-сериозно забавяне се очаква при свинското и говеждото месо, докато при птичето месо се очаква постигане на по-силен темп на растеж спрямо 2018 г.
- Прогнозите сочат, че цените на свинското месо в Европа ще останат под натиск и през първото тримесечие на идната година. Причините се коренят в растящото предлагане, като единствено увеличение на износа може да доведе до повишаване на цените.

Основна консумация по видове месо в различните региони на света

<https://www.vividmaps.com/2018/07/consumed-type-meat-fish-country.html>

